

**ปัจจัยที่ส่งผลต่อลักษณะครูที่พึงประสงค์ของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู
ในมหาวิทยาลัยราชภัฏ: การวิเคราะห์สมการโครงสร้างพหุระดับ**
**Factors Affecting The Teacher's Desirable Characteristics of Pre-Service
Teacher at Rajabhat University : A Multilevel Structural Equation
Model Analysis**

สายชล เทียนงาม*

Saichon Thienngam

บุญเรียง ขจรศิลป์**

Boonreang Khajornsinsin

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อลักษณะครูที่พึงประสงค์ของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูมหาวิทยาลัยราชภัฏ ตัวแปรต้นประกอบด้วยระดับนักศึกษา ได้แก่ การรับรู้ความสามารถในการสอนของตน ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน คุณภาพของครูพี่เลี้ยง ระดับชั้นที่ฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ระดับอาจารย์นิเทศก์ ได้แก่ คุณภาพของอาจารย์นิเทศก์ จำนวนครั้งในการนิเทศ และประสบการณ์ในการนิเทศ ตัวแปรตามคือลักษณะครูที่พึงประสงค์ เครื่องมือเก็บข้อมูลคือ 1 แบบวัดลักษณะครูที่พึงประสงค์ 2 แบบสอบถามนักศึกษา เก็บข้อมูลกับนักศึกษา ครูพี่เลี้ยง โดยการวิเคราะห์สมการโครงสร้างพหุระดับพบว่า โมเดลเชิงสาเหตุมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อตัวแปรตามระดับนักศึกษา คือตัวแปรการรับรู้ความสามารถในการสอนของตน ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และคุณภาพครูพี่เลี้ยงระดับอาจารย์นิเทศก์ ตัวแปรคุณภาพของอาจารย์นิเทศก์ และประสบการณ์ในการนิเทศ

คำสำคัญ : ลักษณะครูที่พึงประสงค์/ นักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู/ สมการโครงสร้างพหุระดับ

Abstract

The purpose of this research was to study factors affecting the teacher's desirable characteristics of pre-service teacher at Rajabhat University. The dependent variable was the teacher's desirable characteristics. The independent variables were student level teacher efficacy perceptions, achievement, quality of mentor and grade level. The supervisor level independent variables were quality of supervisor, number of supervising and experience of supervisor. The instruments were mentor's perception on the teacher's desirable characteristics and questionnaires

* นิสิตปริญญาศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาวิจัยและประเมินทางการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

** อาจารย์ที่ปรึกษา รองศาสตราจารย์ ดร. ภาควิชาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

for pre-service teacher. The data was collected from pre-service teachers and mentors. The multilevel data analysis was implied. The results indicated that multilevel causal model was significantly consistent with the empirical data at level .05. For student level, the independent variables effected on the teacher's desirable characteristics were teacher efficacy perceptions, achievement and quality of mentor. For supervisor level, the independent variables effected on the teacher's desirable characteristics were quality of supervisor and supervisor experience.

Keywords : Teacher's Desirable/ Pre- Service Teacher/ A Multilevel Structural Equation Model Analysis

บทนำ

แผนการศึกษาแห่งชาติ (2545-2559) (2545: 23) ได้กล่าวว่า ครูมีปัญหาด้านคุณภาพการสอน ครูบางคนไร้ศีลธรรม จริยธรรม ซึ่งมีผลต่อการเรียนของเด็กรวมถึง และจากการศึกษาของสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2552: 15) ได้ศึกษาปัญหาการผลิตและการพัฒนาครูในระหว่างปี พ.ศ. 2542-2550 สรุปได้ว่า หลักสูตรการผลิตครูไม่สอดคล้องกับการปฏิบัติจริง ขาดการประสานงานระหว่างหน่วยผลิตและหน่วยใช้ครู คุณภาพบัณฑิตยังไม่เป็นที่พึงพอใจ ความศรัทธาในวิชาชีพครูมีน้อย ทำให้ขาดคนดี คนเก่งมาเรียนครู ทำให้ขาดครูที่มีคุณภาพ ครูบางส่วนขาดจิตสำนึกในการเป็นครู โดยเปรื่อง กิจรัตน์ภร (2554: 1) ได้กล่าวในที่ประชุมอธิการบดีมหาวิทยาลัย ราชภัฏว่า การพัฒนาหลักสูตรการผลิตครูและการจัดการเรียนการสอนสำหรับนักศึกษาครูยังไม่สอดคล้องกับการพัฒนาการศึกษาที่ส่งผลต่อการพัฒนาคน (เยาวชน) ในสังคมและประเทศชาติ ซึ่งสอดคล้องกับรุ่ง แก้วแดง (2546: 2) ที่กล่าวว่า “การผลิตครู จำเป็นต้องสร้างครูยุคใหม่ซึ่งไม่ใช่ครูที่มียืนสอนหน้าชั้นเรียนโดยใช้ชอล์กกับกระดานดำเพียงอย่างเดียว และสอนโดยการบอกให้จดหรือท่องจำอย่างในอดีต แต่จะต้องเป็นครูที่คอยช่วยเหลืออำนวยความสะดวกในการเรียน การจัดกิจกรรม

การเรียนการสอน โดยให้ผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง คอยกระตุ้นให้ผู้เรียนรู้จักแสวงหาและพัฒนาองค์ความรู้ด้วยตนเอง เพื่อวางรากฐานสำหรับการศึกษาลดตลอดชีวิต” ซึ่งการจะสร้างครูยุคใหม่นี้ จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องปรับปรุงกระบวนการผลิต พัฒนา และสร้างแรงจูงใจเพื่อให้อาชีพครูเป็นวิชาชีพชั้นสูง

แผนการศึกษาแห่งชาติ (2545-2559) (2545: 47-48) ได้กำหนดนโยบายการพัฒนาวิชาชีพครูให้เป็นวิชาชีพชั้นสูง เน้นการฝึกปฏิบัติงานจริงในสถานศึกษามากขึ้น โดยสถาบันผลิตครูต้องปรับปรุงหลักสูตร กระบวนการผลิต การบริหารจัดการ เพื่อให้สามารถผลิตครูและบุคลากรทางการศึกษาที่มีคุณภาพ ซึ่งสอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 หมวด 7 มาตรา 52 กำหนดให้มีระบบกระบวนการผลิต การพัฒนาครู คณาจารย์และบุคลากรทางการศึกษาให้มีคุณภาพและมาตรฐานที่เหมาะสมกับการเป็นวิชาชีพชั้นสูง โดยการกำกับและประสานงานกับสถาบันที่ทำหน้าที่ผลิตและพัฒนาครู คณาจารย์ บุคลากรทางการศึกษาให้มีความพร้อม มีความเข้มแข็งในการเตรียมบุคลากรใหม่ รวมทั้งพัฒนาบุคลากรประจำการให้มีความรู้ความสามารถอย่างต่อเนื่อง และมาตรา 53 กำหนดให้มีองค์กรวิชาชีพครู ผู้บริหารสถานศึกษาและผู้บริหารการศึกษา โดยมีฐานะเป็นองค์กรอิสระ

ภายใต้การบริหารของสภาวิชาชีพในกำกับของกระทรวงศึกษาธิการ มีอำนาจหน้าที่ในการกำหนดมาตรฐานวิชาชีพ ออกและเพิกถอนใบประกอบวิชาชีพ กำกับและดูแลให้ครูปฏิบัติตามมาตรฐาน และจรรยาบรรณของวิชาชีพ รวมทั้งการพัฒนาวิชาชีพครูให้ได้มาตรฐานตลอดไป (พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ, 2546: 12) เพื่อให้สอดคล้องกับมาตรฐานที่กำหนด สถาบันการผลิตครูจึงได้ปรับหลักสูตรการเรียนโดยกำหนดให้ผู้ที่จะเรียนสาขาวิชาชีพครูต้องเรียน 5 ปี (มหาวิทยาลัยราชภัฏ, 2551: 2) โดยกำหนดให้นักศึกษาทุกคนต้องฝึกประสบการณ์ ณ สถานฝึกประสบการณ์เป็นเวลา 40 สัปดาห์ เพื่อให้ผู้เรียนได้เกิดการเรียนรู้จากประสบการณ์จริง สามารถพัฒนาความรู้ที่ได้รับจากการเรียนในห้องเรียน บูรณาการกับวิธีการสอนรวมทั้งนำความรู้ด้านเทคนิควิธีที่ได้จากการเรียนไปใช้ปฏิบัติงานในหน้าที่ครูด้านต่างๆ เช่น งานสอน งานกิจการนักเรียน งานแนะแนว งานธุรการ งานพัฒนาตนและงานพัฒนาสังคม นอกจากนี้ยังมีโอกาสพัฒนาด้านคุณลักษณะเพื่อให้มีลักษณะที่เหมาะสมสำหรับการเป็นครู เช่น เป็นผู้ที่มีใจรัก ศรัทธาและภาคภูมิใจในวิชาชีพครู มีค่านิยม ที่พึงประสงค์ ตั้งมั่นอยู่ในคุณธรรม จริยธรรม และมีจรรยาบรรณในวิชาชีพครู โดยได้เรียนรู้การทำงานสอนอย่างใกล้ชิดจากครูพี่เลี้ยงและคำแนะนำจากอาจารย์นิเทศก์ เพื่อพัฒนานักศึกษาให้เป็นผู้มีลักษณะครูที่พึงประสงค์

จากความสำคัญของการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูได้มีผู้ศึกษาถึงปัจจัยที่ส่งผลต่อลักษณะความเป็นครูของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ซึ่งสรุปได้ดังนี้

1. การรับรู้ความสามารถในการสอนของตน Poulou (2007: 191-218) ได้ศึกษาพบว่า การรับรู้ความสามารถในการสอนของตนมีความสัมพันธ์กับประสิทธิภาพในการสอนของนักศึกษาฝึกประสบการณ์

วิชาชีพครู และ Charalambous *et al.* (2008: 125-142) ศึกษาพบว่า การรับรู้ความสามารถในการสอนของตน ส่วนใหญ่เกิดขึ้นจากประสบการณ์การสอนและการมีปฏิสัมพันธ์กับอาจารย์นิเทศก์ ครูพี่เลี้ยง เพื่อนและนักเรียนในห้องเรียน

2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน สุขรัก สร้อยทอง (2543) ได้ศึกษาพบว่า นักศึกษาที่มีความรู้ในวิชาการดีมีความสัมพันธ์ทางบวกทำให้สมรรถภาพด้านการสอนสูงขึ้น

3. ครูพี่เลี้ยง วาโร เฟ็งสวัสดี้ (2543) ศึกษาพบว่า การเอาใจใส่และความสัมพันธ์ของครูพี่เลี้ยงกับนักศึกษา มีผลต่อการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูของนักศึกษา และ Fives *et al.* (2007: 916-932) ได้ศึกษาพบว่า ถ้าครูพี่เลี้ยงให้คำแนะนำกับนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูจะทำให้ นักศึกษามีประสิทธิภาพการสอนสูงกว่ากลุ่มนักศึกษาที่ครูพี่เลี้ยงให้สังเกตการสอนด้วยตนเองเพียงอย่างเดียว ในขณะที่ Peter (2007: 201-217) ได้ศึกษาพบว่า การเสนอแนวคิดที่หลากหลายของครูพี่เลี้ยงจะทำให้ นักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูสามารถสร้างแนวคิดเกี่ยวกับการสอนได้ดีขึ้น

4. ระดับชั้นที่ฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู Fives *et al.* (2007: 916-932) ได้ศึกษาพบว่า นักศึกษาที่ฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูในโรงเรียนระดับประถมศึกษา มีความเบื่อหน่ายต่อการสอนมากกว่า นักศึกษาที่ฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูในโรงเรียนระดับมัธยมศึกษา

5. อาจารย์นิเทศก์ ปวีณา หมตราดี (2547) ศึกษาผลของการนิเทศแบบเพื่อนให้คำปรึกษาเพื่อนที่มีต่อความสามารถในการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู พบว่า การนิเทศมีอิทธิพลต่อการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูของนักศึกษา และกมลวรรณ ตั้งเจริญ บำรุงสุข (2547) ได้ศึกษาพบว่า นักศึกษาฝึกประสบการณ์

วิชาชีพครูมีความต้องการให้อาจารย์นิเทศก์ นิเทศการฝึกประสบการณ์ในทุกด้านอยู่ในระดับมาก

จากการที่ครูสภา กำหนดคุณสมบัติของผู้ที่จะเป็นครู สถาบันผลิตครูมีการปรับหลักสูตรการผลิตครูและจากการศึกษาถึงปัจจัยที่ส่งผลต่อลักษณะความเป็นครูของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู จึงเกิดคำถามว่านักศึกษาครูที่ฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู 1 ปีนั้นมีปัจจัยใดบ้างที่ส่งผลให้นักศึกษามีลักษณะครูที่พึงประสงค์ โดยมีขนาดและทิศทางเป็นอย่างไร และปัจจัยใดที่มีอิทธิพล เชิงสาเหตุทั้งอิทธิพลทางตรงและอิทธิพลทางอ้อม ลักษณะรูปแบบเป็นอย่างไร ซึ่งคำตอบที่ได้จากการศึกษาจะทำให้นำมาใช้ในการวางแผน ปรับปรุงและพัฒนาการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูต่อไป โดยในอดีตได้มีการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อลักษณะครูที่พึงประสงค์ของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู แต่มีข้อจำกัดในการวิเคราะห์ ซึ่งทำให้ผลการศึกษายังไม่สามารถตอบได้เพียงอิทธิพลทางตรงที่ส่งต่อคุณลักษณะครูที่พึงประสงค์ จึงทำให้ผู้วิจัยสนใจศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อลักษณะครูที่พึงประสงค์ของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ในมหาวิทยาลัยราชภัฏ โดยเป็นการศึกษาความสัมพันธ์เชิงโครงสร้างที่มีตัวแปรแฝง และใช้การวิเคราะห์สมการโครงสร้างพหุระดับ

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อลักษณะครูที่พึงประสงค์ของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ในมหาวิทยาลัยราชภัฏ

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากร คือนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูเต็มรูปแบบ หลักสูตร 5 ปี ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2552 และภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2553 อาจารย์นิเทศก์และครูพี่เลี้ยง กลุ่มตัวอย่างคือ นักศึกษาฝึก

ประสบการณ์วิชาชีพครูเต็มรูปแบบ จำนวน 492 คน ซึ่งได้จากการสุ่มแบบชั้นภูมิผสมกับแบบกลุ่ม ได้ 4 มหาวิทยาลัยราชภัฏ คือ มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลย์สงคราม และมหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราชครูพี่เลี้ยงจำนวน 492 คน และอาจารย์นิเทศก์จำนวน 85 คน

ตัวแปรที่ศึกษาในการวิจัยครั้งนี้ประกอบด้วยตัวแปรต้น มี 2 ระดับคือ ระดับนักศึกษา ได้แก่ การรับรู้ความสามารถในการสอนของตน ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน คุณภาพของครูพี่เลี้ยง ระดับชั้นที่ฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ระดับอาจารย์นิเทศก์ ได้แก่ คุณภาพของอาจารย์นิเทศก์ จำนวนครั้งในการนิเทศ และประสบการณ์ในการนิเทศ ตัวแปรตาม คือ ลักษณะครูที่พึงประสงค์

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้มีจำนวน 2 ฉบับ คือฉบับที่ 1 สำหรับครูพี่เลี้ยง ประเมินลักษณะครูที่พึงประสงค์ของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู มีค่าความเชื่อมั่นของแบบวัดทั้งฉบับ คือ 0.924 ฉบับที่ 2 สำหรับนักศึกษา แบ่งเป็น 4 ตอน ตอนที่ 1 เป็นข้อมูลส่วนตัว ตอนที่ 2 การวัดการรับรู้ความสามารถในการสอนของตน มีค่าความเชื่อมั่นของแบบวัดเท่ากับ 0.917 ตอนที่ 3. การวัดคุณภาพของอาจารย์นิเทศก์ มีค่าความเชื่อมั่นของแบบวัดเท่ากับ 0.958 ตอนที่ 4 การวัดคุณภาพของครูพี่เลี้ยง มีค่าความเชื่อมั่นของแบบวัด เท่ากับ 0.975

วิธีการวิเคราะห์ข้อมูล

1. การวิเคราะห์เพื่อพรรณานิเทศข้อมูลและรวมค่าข้อมูล เป็นการวิเคราะห์เพื่อตรวจสอบว่าข้อมูลมีความครบถ้วนหรือไม่ และเนื่องจากข้อมูลที่เก็บรวบรวมมาได้เป็นข้อมูลระดับบุคคล ดังนั้นผู้วิจัยต้องนำข้อมูลมารวมค่า (Data Aggregation) เพื่อทำให้เป็นค่าเฉลี่ยรวมของระดับนักศึกษา โดยใช้

โปรแกรม คอมพิวเตอร์สำเร็จรูป ใช้คำสั่ง aggregate และนำมาเป็นค่าของตัวแปรในระดับอาจารย์นิเทศก์

2. การวิเคราะห์ ข้อมูลเบื้องต้น

การวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้นของตัวแปรภูมิหลัง กลุ่มตัวอย่าง เพื่อทราบถึงลักษณะภูมิหลังของกลุ่มตัวอย่าง และเพื่อตรวจสอบข้อตกลงเบื้องต้นของสถิติ

3. การวิเคราะห์เพื่อตอบคำถามการวิจัย

โดยการวิเคราะห์สมการโครงสร้างพหุระดับด้วย โปรแกรมสำเร็จรูป การวิเคราะห์ข้อมูลแบ่งเป็น 4 ขั้นตอน คือ

ขั้นตอนที่ 1 การวิเคราะห์เมทริกซ์ความแปรปรวน-ความแปรปรวนร่วมของตัวแปรสังเกตได้ในโมเดลสมการโครงสร้าง (Conventional Structure Equation Model of the Total Sample Covariance Matrix)

ขั้นตอนที่ 2 การประมาณค่าความผันแปรระหว่างกลุ่ม (Estimation of Between Groups' Variation)

ขั้นตอนที่ 3 การประมาณค่าโครงสร้างความแปรปรวนร่วมภายใน (Estimate of Within-Level Covariance Structure)

ขั้นตอนที่ 4 การประมาณค่าโครงสร้างระหว่างกลุ่ม (Estimate of Between-Group Structure)

ผลการวิจัย

ขั้นตอนที่ 1 การวิเคราะห์เมทริกซ์ความแปรปรวน- ความแปรปรวนร่วมของตัวแปรสังเกตได้ในโมเดลสมการโครงสร้าง ระดับนักศึกษา พบว่า ตัวแปรสังเกตได้ทุกตัวมีความสัมพันธ์กันในระดับต่ำถึงระดับค่อนข้างสูงโดยมีค่าอยู่ตั้งแต่ 0.007 ถึง 0.788 ซึ่งตัวแปรที่มีความสัมพันธ์กันสูงส่วนใหญ่เป็นตัวแปรสังเกตได้ที่วัดคุณลักษณะเดียวกัน จะมีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ค่าเฉลี่ยของตัวแปรสังเกตได้มีค่าตั้งแต่ 1.50 ถึง 4.47 ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานตั้งแต่ 0.366 ถึง 0.621 เมื่อพิจารณาค่าดัชนีเปรียบเทียบขนาดค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์และขนาดของสหสัมพันธ์บางส่วน ระหว่างตัวแปรแต่ละคู่ เมื่อจัดความแปรปรวนของตัวแปรอื่นๆ ออกไปแล้ว มีค่า 0.689 ซึ่งมากกว่า 0.5 แสดงว่ามีความเหมาะสมที่จะวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน และค่า Bartlett's Test of Sphericity มีระดับนัยสำคัญที่ระดับ 0.00 แสดงว่า เมทริกซ์สหสัมพันธ์ไม่เป็นเมทริกซ์เอกลักษณะ ทำให้มีความเหมาะสมที่จะใช้วิเคราะห์ต่อไป ระดับอาจารย์นิเทศก์ พบว่า ตัวแปรสังเกตได้ทุกตัวมีความสัมพันธ์กันในระดับน้อยถึงมากที่สุด โดยมีค่าอยู่ตั้งแต่ 0.001 ถึง 0.826 ตัวแปรสังเกตได้ที่มีความสัมพันธ์กันสูงอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 ได้แก่ คุณภาพการนิเทศกับบุคลิกภาพ จำนวนครั้งในการนิเทศ ประสบการณ์ในการนิเทศ และบุคลิกภาพความเป็นครูของนักศึกษา โดยค่าเฉลี่ยของตัวแปรสังเกตได้มีค่า 2.33 ถึง 9.06 และมีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานตั้งแต่ 0.294 ถึง 7.855 เมื่อพิจารณาค่าดัชนีความเหมาะสมของเมทริกซ์สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์และในการวิเคราะห์องค์ประกอบ พบว่าขนาดของสหสัมพันธ์บางส่วนระหว่างตัวแปรแต่ละคู่ เมื่อจัดความแปรปรวนของตัวแปรอื่นๆ ออกไปแล้วมีค่า 0.569 ซึ่งมากกว่า 0.5 และเมื่อพิจารณาค่า Bartlett's Test of Sphericity มีระดับนัยสำคัญที่ระดับ .05 แสดงว่า เมทริกซ์สหสัมพันธ์ไม่เป็นเมทริกซ์เอกลักษณะ ซึ่งมีความเหมาะสมที่จะใช้วิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันต่อไป

ขั้นตอนที่ 2 การประมาณค่าความผันแปรระหว่างกลุ่ม ผลการวิเคราะห์ ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ค่าสถิติผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันชั้นพหุระดับลักษณะครูที่พึงประสงค์

ตัวแปรสังเกตได้		ค่าสหสัมพันธ์ภายในชั้น				Residual Variances หรือ Variance Component					
						ระดับนักศึกษา				ระดับอาจารย์	
ความรู้(learn)		0.277				0.159**				0.518**	
บุคลิกภาพ(pertea)		0.372				0.247**				0.070	
เจตคติที่ดีต่อวิชาชีพ (atti)		0.150				0.971**				0.989**	
ตัวแปรสังเกตได้	ระดับนักศึกษา					ระดับอาจารย์นิเทศก์					Intercepts หรือ Everage groupmeans
	(β)	SE	t		R²	(β)	SE	t		R²	
ความรู้	0.917	0.026	35.398		0.841	0.694	0.092	7.575		0.482	14.823
บุคลิกภาพ	0.867	0.018	49.226		0.753	0.965	0.078	12.331		0.930	12.329
เจตคติที่ดีต่อวิชาชีพ	0.171	0.011	16.081		0.029	0.105	0.045	2.305		0.011	28.065

*p < .05 , **p < .01

จากตาราง พบว่า ค่าดัชนีสหสัมพันธ์ภายในชั้นของตัวแปรสังเกตได้แต่ละตัวแปรในโมเดลการวัดลักษณะครูที่พึงประสงค์มีค่าเท่ากับ 0.277 0.372 และ 0.150 ซึ่งค่า มีขนาดมากกว่า 0.05 แสดงว่า ความผันแปรในระดับอาจารย์นิเทศก์มากพอที่จะนำมาวิเคราะห์พหุระดับได้ และจากการประมาณค่าพารามิเตอร์น้ำหนักองค์ประกอบของตัวบ่งชี้โมเดลการวัดลักษณะครูที่พึงประสงค์ระดับอาจารย์นิเทศก์ ผลการวิเคราะห์พบว่า ค่าสัมประสิทธิ์น้ำหนักองค์ประกอบในรูปคะแนนมาตรฐานของตัวบ่งชี้มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทุกตัว (ค่าสถิติ $Z > 2.58$) แสดงว่า ตัวบ่งชี้ทั้ง 3 ตัวเป็นองค์ประกอบที่สำคัญที่บ่งบอกถึงลักษณะครูที่พึงประสงค์ โดยด้านความรู้ในการจัดการเรียนการสอนมีค่าน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ 0.694 ด้านบุคลิกภาพความเป็นครูมีค่าน้ำหนักองค์ประกอบ

เท่ากับ 0.965 และด้านเจตคติต่อวิชาชีพมีค่าน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ 0.105 โดยมีค่าความสามารถในการอธิบายตัวแปรลักษณะครูที่พึงประสงค์ได้ (R^2) เท่ากับ 0.482 0.930 และ 0.011 เมื่อพิจารณาการประมาณค่าพารามิเตอร์น้ำหนักองค์ประกอบของตัวบ่งชี้โมเดลการวัดลักษณะครูที่พึงประสงค์ระดับนักศึกษา พบว่า ค่าสัมประสิทธิ์น้ำหนักองค์ประกอบในรูปคะแนนมาตรฐานของตัวบ่งชี้มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทุกตัวโดยด้านความรู้ในการจัดการเรียนการสอนมีค่าน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ 0.917 ด้านบุคลิกภาพความเป็นครูมีค่าน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ 0.867 และด้านเจตคติต่อวิชาชีพมีค่าน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ 0.171 โดยมีค่าความสามารถในการอธิบาย ตัวแปรลักษณะครูที่พึงประสงค์ได้ เท่ากับ 0.841 0.753 และ 0.029 ตามลำดับ

ขั้นตอนที่ 3 การประมาณค่าโครงสร้างความ

แปรปรวนร่วมภายใน ระดับนักศึกษา พบว่าโมเดล มีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์โดยพิจารณา จากค่า $\chi^2 = 50.547$, $df = 26$, ดัชนี CFI = 0.985, TLI = 0.974, RMSEA = 0.044, SRMR = 0.042 และ $\chi^2/df = 1.944$ โดยผลการวิเคราะห์ ค่าดัชนี CFI และ TLI ที่มีค่าเข้าใกล้ 1 ค่าดัชนี RMSEA และ SRMR มีค่าต่ำกว่า 0.05 และ χ^2/df มีค่าน้อยกว่า 2 ระดับอาจารย์นิเทศก์ พบว่า โมเดลมีความ สอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์โดยพิจารณาจากค่า $\chi^2 = 21.99$, $df = 11$, ดัชนี CFI = 0.991, TLI = 0.983, RMSEA = 0.045, SRMR = 0.033 และ $\chi^2/df = 1.99$

ขั้นตอนที่ 4 การประมาณค่าโครงสร้าง

ระหว่างกลุ่ม การวิเคราะห์ปัจจัยระดับนักศึกษาและ ปัจจัยระดับอาจารย์นิเทศก์ ที่มีอิทธิพลต่อลักษณะครู ที่พึงประสงค์ของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู โดยการวิเคราะห์โมเดลเชิงสาเหตุพหุระดับ พบว่า โมเดลมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ซึ่ง พิจารณาได้จากค่า $\chi^2 = 78.385$, $df = 43$, ดัชนี CFI = 0.980, TLI = 0.969, RMSEA = 0.041, SRMR for within = 0.035, SRMR for between = 0.050 และ $\chi^2/df = 1.823$ โดยค่าดัชนี CFI และ TLI ที่มีค่าเข้าใกล้ 1 ค่าดัชนี RMSEA และ SRMR มีค่าต่ำกว่า 0.05 และ χ^2/df มีค่าน้อยกว่า 2 ผลการวิเคราะห์ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ขนาดอิทธิพลทางตรง อิทธิพลทางอ้อม และอิทธิพลรวมในโมเดลเชิงสาเหตุลักษณะครู ที่พึงประสงค์โดยการวิเคราะห์สมการโครงสร้างพหุระดับ

ตัวแปรทำนาย	อิทธิพล			อิทธิพล			อิทธิพล		
	DE	IE	TE	DE	IE	TE	DE	IE	TE
	ลักษณะครูที่พึงประสงค์			การรับรู้ความสามารถในตน			ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน		
การรับรู้ความสามารถในการสอน ของตน	0.603**						-0.002		
ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน	0.276**								
คุณภาพของครูพี่เลี้ยง	0.264**	0.255*		0.424**				-0.001	
ระดับชั้น	0.039								
R ²	0.645*			0.180*			0.000		
ตัวแปรทำนาย	อิทธิพล								
	DE	IE	TE						
	ลักษณะครูที่พึงประสงค์								
คุณภาพของอาจารย์นิเทศก์	0.307*		0.307*						
จำนวนครั้งในการนิเทศ	0.188		0.188						
ประสบการณ์ในการนิเทศ	-0.270*		-0.270*						
R ²	0.203*								

*p < .05 , **p < .01

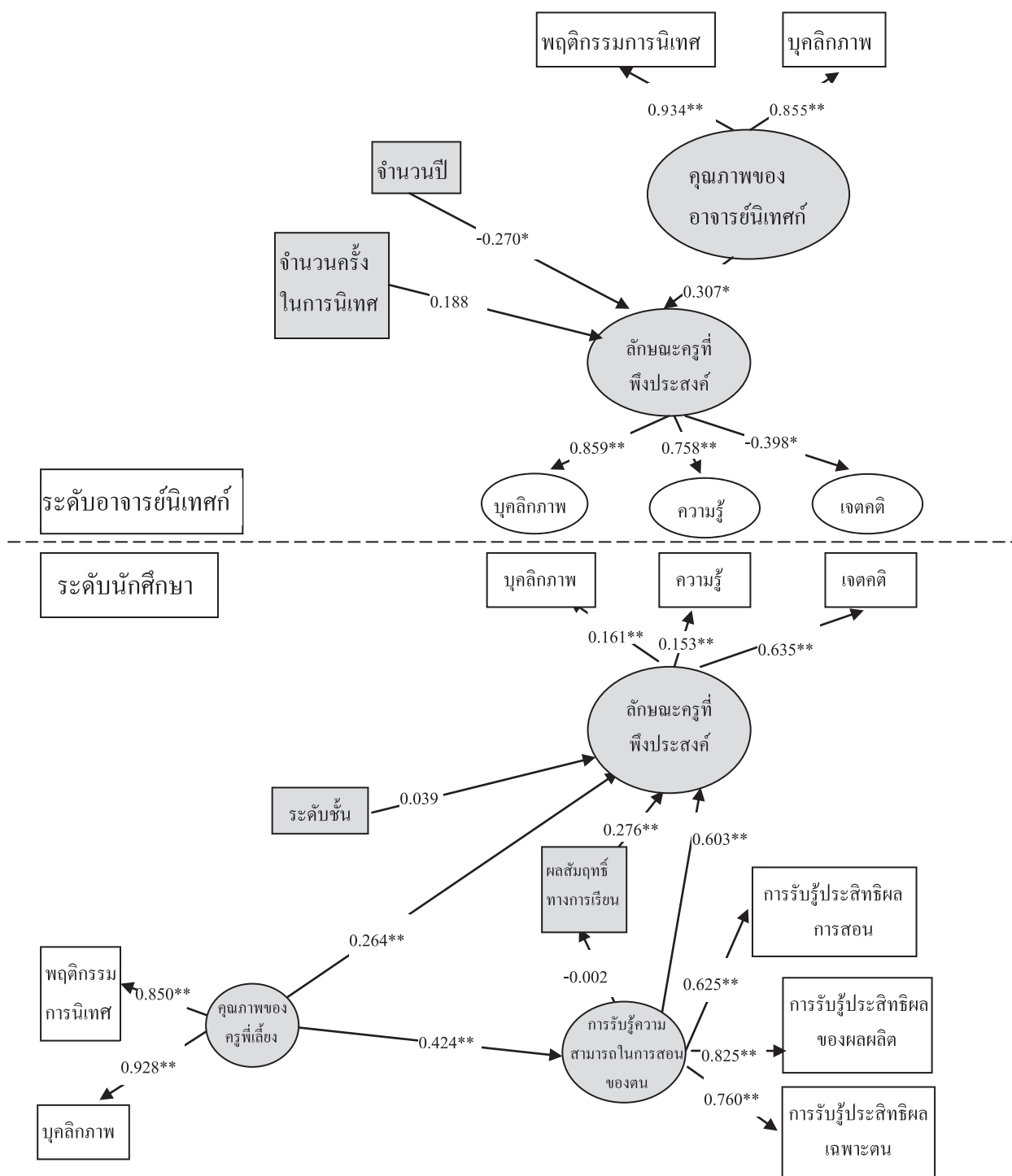
จากตาราง เมื่อขนาดอิทธิพลของตัวแปรทำนายระดับนักศึกษา โดยตัวแปรลักษณะครูที่พึงประสงค์เป็นตัวแปรตาม พบว่า ตัวแปรทำนายที่มีขนาดอิทธิพลทางตรงเชิงบวกต่อลักษณะครูที่พึงประสงค์ของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 คือ ตัวแปรการรับรู้ความสามารถในการสอนของตน ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและตัวแปรคุณภาพของครูพี่เลี้ยงโดยค่าสัมประสิทธิ์ขนาดอิทธิพลเท่ากับ 0.603 0.276 และ 0.264 ตามลำดับ ซึ่งหมายความว่าถ้านักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูฝึกประสบการณ์มีการรับรู้ความสามารถในการสอนของตนและมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเท่ากัน นักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูที่ได้รับการนิเทศอย่างมีคุณภาพจากครูพี่เลี้ยงเพิ่มขึ้น 1 หน่วย จะมีลักษณะครูที่พึงประสงค์เพิ่มขึ้น 0.264 หน่วย ถ้านักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูได้รับการนิเทศอย่างมีคุณภาพจากครูพี่เลี้ยงและมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเท่ากัน เมื่อมีการรับรู้ความสามารถในการสอนของตนเพิ่มขึ้น 1 หน่วย จะมีลักษณะครูที่พึงประสงค์เพิ่มขึ้น 0.603 หน่วย และถ้านักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูได้รับการนิเทศอย่างมีคุณภาพจากครูพี่เลี้ยงและการรับรู้ความสามารถในการสอนของตนเท่ากัน เมื่อมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเพิ่มขึ้น 1 หน่วย จะมีลักษณะครูที่พึงประสงค์เพิ่มขึ้น 0.276 หน่วย และเมื่อพิจารณาขนาดอิทธิพลทางอ้อมของตัวแปรทำนายที่มีต่อตัวแปรลักษณะครูที่พึงประสงค์ พบว่า ตัวแปรที่มีอิทธิพลทางอ้อมต่อลักษณะครูที่พึงประสงค์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 คือ ตัวแปรคุณภาพครูพี่เลี้ยงโดยส่งผ่านตัวแปร การรับรู้ความสามารถในการสอนของตน มีขนาดเท่ากับ 0.255 โดยตัวแปรทำนายสามารถอธิบายความแปรปรวนของตัวแปรลักษณะครูที่พึงประสงค์ได้เท่ากับร้อยละ 64.5

เมื่อพิจารณาขนาดอิทธิพลของตัวแปรทำนาย โดยตัวแปรการรับรู้ความสามารถในการสอนของตนเป็นตัวแปรตาม พบว่า ตัวแปรทำนายที่มีขนาดอิทธิพลทางตรงเชิงบวกต่อตัวแปรการรับรู้ความสามารถในการสอนของตนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 คือ ตัวแปรคุณภาพของครูพี่เลี้ยง โดยค่าสัมประสิทธิ์ขนาดอิทธิพล เท่ากับ 0.424 ซึ่งหมายความว่า ถ้าคุณภาพของครูพี่เลี้ยงเพิ่มขึ้น 1 หน่วย นักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูจะมีการรับรู้ความสามารถในการสอนของตนเพิ่มขึ้น 0.424 หน่วย โดยตัวแปรทำนายสามารถอธิบายความแปรปรวนของตัวแปรการรับรู้ความสามารถในการสอนของตนได้เท่ากับร้อยละ 18.0

เมื่อพิจารณาขนาดอิทธิพลของตัวแปรทำนายระดับอาจารย์นิเทศก์ โดยตัวแปรลักษณะครูที่พึงประสงค์เป็นตัวแปรตาม พบว่า ตัวแปรทำนายที่มีอิทธิพลทางตรงเชิงบวกต่อลักษณะครูที่พึงประสงค์ของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 คือ ตัวแปรคุณภาพของอาจารย์นิเทศก์ โดยมีค่าสัมประสิทธิ์ขนาดอิทธิพล เท่ากับ 0.307 ตัวแปรทำนายที่มีอิทธิพลทางตรงเชิงลบต่อลักษณะครูที่พึงประสงค์ของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 คือ ประสบการณ์ในการนิเทศ โดยมีค่าสัมประสิทธิ์ขนาดอิทธิพลเท่ากับ -0.270 หมายความว่า ถ้าอาจารย์นิเทศก์มีประสบการณ์ในการนิเทศ (จำนวนปีในการนิเทศ) เท่ากันทุกคน อาจารย์นิเทศก์มีคุณภาพการนิเทศเพิ่มขึ้น 1 หน่วย ค่าเฉลี่ยลักษณะครูที่พึงประสงค์ของนักศึกษาจะเพิ่มขึ้น 0.307 หน่วย ถ้าอาจารย์นิเทศก์มีคุณภาพการนิเทศ เท่ากันทุกคน อาจารย์นิเทศก์มีประสบการณ์ในการนิเทศเพิ่มขึ้น 1 หน่วย ค่าเฉลี่ยลักษณะครูที่พึงประสงค์ของนักศึกษาจะลดลง 0.270 หน่วย โดยตัวแปรทำนายสามารถอธิบายความแปรปรวนของตัวแปรลักษณะครูที่พึงประสงค์ได้เท่ากับร้อยละ 20.3 รายละเอียดดังภาพ

ปัจจัยที่ส่งผลต่อลักษณะครูที่พึงประสงค์ของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูในมหาวิทยาลัย
 ราชภัฏ : การวิเคราะห์สมการโครงสร้างพหุระดับ

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผลการวิจัยและข้อเสนอแนะสรุปผลการวิจัย

โมเดลเชิงสาเหตุลักษณะครูที่พึงประสงค์ของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูมีความตรงกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยมีค่า $\chi^2 = 78.385$, $df = 43$, ดัชนี CFI = 0.980, TLI = 0.969, RMSEA = 0.041, SRMR for within=0.035, SRMR for between=0.050 และ $\chi^2/df = 1.823$ มีค่าสหสัมพันธ์ภายในชั้นของแต่ละตัวแปรสังเกตได้ในโมเดลการวัดลักษณะครูที่พึงประสงค์มีค่าเท่ากับ 0.277 0.372 และ 0.150 ระดับนักศึกษาตัวแปรที่มีอิทธิพลทางตรงเชิงบวกต่อลักษณะครูที่พึงประสงค์ของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 คือตัวแปรการรับรู้ความสามารถในการสอนของตน ตัวแปรผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและตัวแปรคุณภาพของครูที่เลี้ยง โดยมีค่าสัมประสิทธิ์ขนาดอิทธิพลเท่ากับ 0.603 0.276 และ 0.264 ตามลำดับ และตัวแปรที่มีอิทธิพลทางอ้อมต่อลักษณะครูที่พึงประสงค์ คือตัวแปรคุณภาพของครูที่เลี้ยง โดยส่งผ่านตัวแปรการรับรู้ความสามารถในการสอนของตนมีสัมประสิทธิ์ขนาดอิทธิพลเท่ากับ 0.255 โดยตัวแปรทำนายสามารถอธิบายความแปรปรวนของตัวแปรลักษณะครูที่พึงประสงค์ได้เท่ากับร้อยละ 64.5

ระดับอาจารย์นิเทศก์ พบว่าตัวแปรที่มีอิทธิพลทางตรงเชิงบวกต่อลักษณะครูที่พึงประสงค์ของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 คือ ตัวแปรคุณภาพของอาจารย์นิเทศก์ โดยมีค่าสัมประสิทธิ์ขนาดอิทธิพลเท่ากับ 0.307 และตัวแปรที่มีอิทธิพลทางตรงเชิงลบต่อลักษณะครูที่พึงประสงค์ของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 คือตัวแปรประสบการณ์ในการนิเทศ โดยมีค่าสัมประสิทธิ์ขนาดอิทธิพลเท่ากับ -0.270 โดยตัวแปรทำนาย

สามารถอธิบายความแปรปรวนของตัวแปรลักษณะครูที่พึงประสงค์ได้เท่ากับร้อยละ 20.3

อภิปรายผลการวิจัย

จากโมเดลตามทฤษฎีและจากรายงานการวิจัยที่ผ่านมาดังกล่าว ผู้วิจัยนำเสนอประเด็น การอภิปรายตัวแปรที่ส่งผลต่อลักษณะครูที่พึงประสงค์ ดังนี้

ประเด็นที่ 1 ตัวแปรคุณภาพของอาจารย์นิเทศก์ และตัวแปรคุณภาพของครูที่เลี้ยง พบว่ามีอิทธิพลทางตรงค่อนข้างสูงต่อตัวแปรลักษณะครูที่พึงประสงค์ ซึ่งสอดคล้องกับหลักทฤษฎีของ Rorrison (2006) ที่ได้กล่าวถึงแนวคิดของการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูว่า การให้การนิเทศของอาจารย์นิเทศก์ สามารถนำมาวิเคราะห์ห้วงการณ์ เพื่อสะท้อนให้เกิดประสบการณ์ในด้านการสอนแก่นักศึกษาทำให้นักศึกษาครูมีความพร้อมในการปฏิบัติงาน และ Zeichner (1992 cited in Fayne, 2007: 54) ได้กล่าวว่า “การฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูจะประสบความสำเร็จได้ อาจารย์นิเทศก์จะต้องชี้ให้เห็นคุณค่าของการจัดการเรียนการสอนและผลกระทบของบริบทต่างๆ ของสภาพสังคมต่อการจัดการเรียนการสอน” ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ Bourke (2001: 63-73) ที่ศึกษาบทบาทของอาจารย์นิเทศก์ พบว่า บทบาทสำคัญของอาจารย์นิเทศก์ ประกอบด้วยคุณภาพของอาจารย์นิเทศก์ การเป็นผู้ประเมิน การเป็นผู้ให้คำปรึกษาและการเป็นผู้มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีกับบุคคลอื่น โดย Rathel *et al.* (2008: 67-77) ได้ศึกษาเรื่องผลการให้ข้อมูลย้อนกลับของอาจารย์นิเทศก์ที่มีต่อการเพิ่มพฤติกรรมการสื่อสารเชิงบวกของนักศึกษาครูกับนักเรียนที่มีความผิดปกติด้านอารมณ์และพฤติกรรม โดยวัดพฤติกรรม การสื่อสารเชิงบวก ทั้งในโมเดลของอวัจนภาษาและวัจนภาษาของนักศึกษาครู ผลการศึกษาพบว่า การให้ข้อมูลย้อนกลับที่มีลักษณะเฉพาะสามารถเพิ่มอัตราพฤติกรรมการสื่อสาร เชิงบวก-ลบ ของ

นักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู นอกจากนี้ ความพึงพอใจของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูก็พัฒนาขึ้น และได้ให้ข้อเสนอแนะว่าการใช้วิธีการให้ข้อมูลย้อนกลับแบบเฉพาะอาจช่วยให้นักศึกษาครูมีอัตราการสื่อสารเชิงบวก-ลบสูงขึ้น โดยกฤติดา ทัศนพิทักษ์ (2546) ได้ศึกษาพบว่า ครูที่ได้รับการนิเทศการสอนต่างกันจะมีความรู้เกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญแตกต่างกัน ในส่วนของคุณภาพของครูที่เลี้ยง Hollingsworth (1989 cited in Fives *et al.*, 2007: 920) ได้กล่าวว่า ครูที่เลี้ยงมีอิทธิพลต่อนักศึกษา ฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู และแนวคิดของ Grannot (1993 cited in Fives *et al.*, 2007: 920) ได้กล่าวว่า คนที่ทำงานคู่กันจะแบ่งงานกันทำ และเมื่อบุคคลทำงานร่วมกัน จะมีความรู้และความสามารถใกล้เคียงกัน ซึ่งการนิเทศจากครูที่เลี้ยงจะเป็นการเตรียมความพร้อม เพื่อให้ นักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู บรรลุเป้าหมาย ที่ต้องการและเป็นกระบวนการที่เกิดขึ้นภายใน โดยการนิเทศนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูนั้น ครูที่เลี้ยงจะต้องมีการวางแผนเพื่อให้การนิเทศ มีประสิทธิภาพ ซึ่งเป็นการเพิ่มประสบการณ์ในการเรียนรู้ให้แก่ นักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู อย่างแท้จริง และ Hulshof and Verloop (1994 cited in Hudson, 2007: 202) กล่าวว่า การนิเทศจากครูที่เลี้ยงมีความสำคัญมาก ครูที่เลี้ยงที่ได้รับการฝึกอบรมเกี่ยวกับการนิเทศจะมีผลต่อการพัฒนานักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูมากกว่าครูที่เลี้ยงที่ไม่ได้รับการฝึกอบรม ซึ่งสอดคล้องกับ Hamman and Olivarez (2005 cited in Fives *et al.*, 2007: 920) ที่ศึกษาปฏิสัมพันธ์ของครูที่เลี้ยงกับนักศึกษา ฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ได้ข้อค้นพบว่า การจัดครูที่เลี้ยงที่มีความสามารถและเป็นบุคคลที่สามารถถ่ายทอดความรู้ได้ดีจะทำให้ นักศึกษาฝึกประสบการณ์ วิชาชีพครูเรียนรู้ได้มาก และ Grannot (1993 cited

in Fives *et al.*, 2007: 920) ได้กล่าวว่าปฏิสัมพันธ์ของบุคคลจะต้องขึ้นอยู่กับระดับความร่วมมือ ทั้งสองฝ่าย โดยพบว่า ถ้าปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูที่เลี้ยงกับนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูจะทำให้ ประสิทธิภาพการสอนของนักศึกษาฝึกประสบการณ์ วิชาชีพครูต่ำ ในทางตรงกันข้ามถ้าครูที่เลี้ยงมี ปฏิสัมพันธ์ที่ดีกับนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู โดยครูที่เลี้ยงคอยให้การช่วยเหลือในงานต่างๆ นักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูจะมีประสิทธิภาพ การสอนสูง นอกจากนี้ นักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูจะต้องเรียนรู้การสอนโดยการสังเกตและการเลียนแบบจากครูที่เลี้ยง และในระหว่างที่นักศึกษาฝึก ประสบการณ์วิชาชีพครูกำลังสอน ครูที่เลี้ยงจะต้องมีการสังเกตการสอนและมีการประเมินการสอนพร้อม ให้การแนะนำ ซึ่ง Fives *et al.* (2007: 916-932) ได้ศึกษาพบว่า ตัวแปรที่ทำให้สมรรถภาพการสอนของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูสูงขึ้นคือ ระดับการได้รับคำแนะนำในระหว่างฝึกประสบการณ์ วิชาชีพครูจากครูที่เลี้ยง และวโร เฟ็งสวัสต์ (2543) ได้ศึกษาพบว่า การเอาใจใส่ของครูที่เลี้ยง มีความสัมพันธ์ทางบวกกับผลการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู

ประเด็นที่ 2 ผลจากการวิเคราะห์ พบว่า ตัวแปรการรับรู้ความสามารถในการสอนของตน ส่งผลต่อลักษณะครูที่พึงประสงค์ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Bandura ซึ่ง Ashton (1985 cited in Poulou, 2007: 192) ได้เสนอแนะว่า ความคาดหวัง ในผลลัพธ์เกี่ยวกับการสอนของครูสะท้อนให้เห็น มิติที่เรียกว่า “ความสามารถในการสอนของตน” การที่ครูจะตัดสินความสามารถในการสอนของตนเอง จะต้องรับรู้ผลแห่งการกระทำที่จะนำไปสู่เป้าหมาย ที่ต้องการ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ กิ่งทิพย์ พุฒแก้ว (2545) ที่พบว่า ตัวแปรความเชื่อมั่นใน ความสามารถของตนสามารถพยากรณ์ การปฏิบัติ

บทบาทหน้าที่ของอาจารย์ ได้ และ Poulou (2007: 192) ได้ศึกษาพบว่า การรับรู้ความสามารถในการสอนของตน เป็นองค์ประกอบหนึ่งที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการสอน โดยสรุปว่า การรับรู้ความสามารถในการสอนของตน ทำให้เกิดการแสดงออกถึงพฤติกรรมที่จะทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ อันเป็นคุณลักษณะที่จะทำนวยการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน

ประเด็นที่ 3 ผลจากการวิเคราะห์ พบว่า อาจารย์นิเทศก์ที่มีประสบการณ์การนิเทศสูงจะส่งผลทำให้ลักษณะครูที่พึงประสงค์ของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูลดลง ซึ่งอาจเป็นเพราะว่า อาจารย์นิเทศก์ที่มีประสบการณ์ในการนิเทศสูงส่วนมากจะเป็นผู้ที่มีอายุมากกว่าอาจารย์นิเทศก์ที่มีประสบการณ์ในการนิเทศน้อยซึ่งอาจจะมีอายุที่ใกล้เคียงกับนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูด้วย ดังนั้นเมื่อนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูมีปัญหาในการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูทำให้นักศึกษามีความกล้าที่จะปรึกษา พูดคุย ซักถามแลกเปลี่ยนเรียนรู้มากกว่าอาจารย์นิเทศก์ที่มีประสบการณ์ในการนิเทศสูง ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ ปวีณา หมธราณี (2547) ที่ศึกษาพบว่า การนิเทศแบบเพื่อนให้คำปรึกษาเพื่อนทำให้ความสามารถในการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของครูในโรงเรียนอนุบาลเอกชน สูงกว่าการนิเทศแบบปกติ

ประเด็นที่ 4 ผลการวิเคราะห์ พบว่าระดับชั้นที่สอนและจำนวนครั้งในการนิเทศ ไม่มีอิทธิพลต่อลักษณะครูที่พึงประสงค์ ซึ่งอาจเป็นไปได้ว่าในการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูนั้นนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูจะฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูในระดับชั้นใดก็ตามจะต้องปฏิบัติหน้าที่ตามที่ได้รับมอบหมายเหมือนกันทุกคน ทุกระดับชั้น ดังนั้นจึงทำให้ตัวแปรระดับชั้นไม่มีอิทธิพลต่อลักษณะครูที่พึงประสงค์ ในส่วนของจำนวนครั้งในการนิเทศของอาจารย์นิเทศก์พบว่าไม่มีอิทธิพลต่อลักษณะครูที่พึงประสงค์ ซึ่ง

อาจเป็นไปได้ว่าในการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูนั้น นอกจากนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูจะได้รับการนิเทศการสอนจากอาจารย์นิเทศก์แล้วยังได้รับการนิเทศการสอนจากครูพี่เลี้ยงด้วยโดย Fives *et al.* (2007: 920 อ้างถึงใน Hollingsworth, 1989 and Lortie, 1974) ได้ระบุว่า ครูพี่เลี้ยงมีอิทธิพลต่อนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู และ Grannot (1993 cited in Fives *et al.*, 2007: 920) ได้กล่าวว่า คนที่ทำงานคู่กันจะแบ่งงานกันทำ และเมื่อบุคคลทำงานร่วมกันจะมีความรู้และความสามารถใกล้เคียงกัน ซึ่งในการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูทุกคนจะได้รับการนิเทศจากครูพี่เลี้ยงตลอดเวลาที่ฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ดังนั้นจำนวนครั้งในการนิเทศของอาจารย์นิเทศก์จะมากหรือน้อยจึงไม่ส่งผลต่อลักษณะครูที่พึงประสงค์

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ตัวแปรคุณภาพของอาจารย์นิเทศก์พบว่า มีอิทธิพลทางตรงเชิงบวกต่อตัวแปรลักษณะครูที่พึงประสงค์ ดังนั้นคณะครุศาสตร์ควรคัดเลือกอาจารย์นิเทศก์ที่มีคุณภาพ โดยมีพฤติกรรมนิเทศและบุคลิกภาพที่ดีมาเป็นอาจารย์นิเทศก์นักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู เพื่อทำให้ลักษณะครูที่พึงประสงค์ของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูสูงขึ้น

2. จากการศึกษพบว่าตัวแปรคุณภาพของครูพี่เลี้ยงที่วัดได้จากพฤติกรรมนิเทศและบุคลิกภาพ มีอิทธิพลต่อลักษณะครูที่พึงประสงค์และการรับรู้ความสามารถในการสอนของตนสูง ดังนั้นคณะครุศาสตร์ควรทำการวางแผนร่วมกับสถานศึกษาที่เป็นโรงเรียนร่วมฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูในการคัดเลือกครูพี่เลี้ยงที่มีพฤติกรรมนิเทศและบุคลิกภาพการเป็นครูที่ดี สามารถเป็นแบบอย่างให้กับนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูได้

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. จากผลการวิจัยนี้ พบว่า บทบาทของ อาจารย์นิเทศก์และครูพี่เลี้ยงมีผลต่อลักษณะครูที่พึงประสงค์ของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูค่อนข้างสูง ดังนั้นควรมีการวิจัยในประเด็นเกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพของอาจารย์นิเทศก์และครูพี่เลี้ยง เช่น การพัฒนารูปแบบการฝึกอบรมอาจารย์นิเทศก์และครูพี่เลี้ยง การพัฒนารูปแบบ กลไกในการนิเทศ นักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูให้ที่มีคุณภาพ

2. ในการวิจัยครั้งนี้กำหนดให้ครูพี่เลี้ยง ประเมินลักษณะครูที่พึงประสงค์ของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู โดยไม่ได้ให้นักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูได้ประเมินตนเองด้วย ซึ่งอาจทำให้ผลการประเมินลักษณะครูที่พึงประสงค์คลาดเคลื่อนได้ ดังนั้นควรมีการวิจัยโดยกำหนดให้นักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูได้ประเมินตนเอง ครูพี่เลี้ยง และนักเรียนที่นักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูสอนได้ประเมินลักษณะครูที่พึงประสงค์ของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู อีกครั้งหนึ่ง

เอกสารอ้างอิง

- กุลิดา ทศนพิทักษ์. (2546). การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านครูผู้สอนกับความรู้เกี่ยวกับการจัดการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของครูในกลุ่มกรุงเทพมหานคร. สังกัดกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการวัดและประเมินผลการศึกษา มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2545). แผนการศึกษาแห่งชาติ (พ.ศ. 2545-2559). พิมพ์ครั้งที่ 1 กรุงเทพมหานคร: บริษัทพริกหวานกราฟฟิค จำกัด.
- ปวีณา หมดราศี. (2547). ผลของการนิเทศแบบเพื่อนให้คำปรึกษาเพื่อนที่มีต่อความสามารถในการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของครูในโรงเรียนอนุบาลเอกชน. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- บุญชูธรรม เต็มชัย. (2546). การพัฒนาแบบประเมินการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูสำหรับนักศึกษาวิชาชีพครู. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการวัดและประเมินผลการศึกษา. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- เปรี๊ยะ กิจรัตน์ภร. (2554). การปฏิรูปการศึกษารอบสอง : การผลิตครูและการพัฒนาครูในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน. บทความ (Online). <http://www.mua.go.th> 9 กรกฎาคม 2555.
- มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี. (2551). คู่มือการฝึกปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา. เอกสารอัดสำเนา.
- รุ่ง แก้วแดง. (2546). ครูแห่งชาติ : เพื่อแก้ปัญหาครูไทยในอนาคต. [Online]./Available : URL: http://www.drrung.com/article/page_articles17.html 9 กรกฎาคม 2555.
- ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. (2543). การวัดด้านจิตพิสัย. กรุงเทพมหานคร: สุวีริยาสาส์น.
- เลขาธิการสภาการศึกษา. (2552). สรุปผลการดำเนินงาน 9 ปี ของการปฏิรูปการศึกษา (2542-2551). กรุงเทพมหานคร: ห้างหุ้นส่วนจำกัด วี.ที.ซี. คอมมิวนิเคชั่น.

- วรรณทิพา รอดแรงคำ และ ภาวิณี ศรีสุขวัฒนานนท์. (2545). **ปัญหาการฝึกประสบการณ์วิชาชีพของนิสิตสาขาการสอนวิทยาศาสตร์ ภาควิชาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ปีการศึกษา 2544**. รายงานการวิจัย คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- วโร เฟื่องสวัสดิ์. (2543). รายงานการวิจัยเรื่องการศึกษาปัจจัยบางประการที่สัมพันธ์กับการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู. สกลนคร: คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2547). **พระราชบัญญัติสภาครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. 2546**. พิมพ์ครั้งที่ 4 กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- Bourke, James Mannes. (2001). "The Role of the TP TEST Supervisor". **Journal of Education for Teaching** 27(1): 63-73.
- Charalambous, C.Y., et.al. (2008). **Tracing the Development of Preservice Teachers' Efficacy Beliefs in Teaching Mathematics during Fieldwork**. (Online). www.arit.dusit.ac.th/Sprinker Link e-journal, 30 มีนาคม 2551.
- Fayne, H.R. (2007). **Supervision from the Student Teacher's Perspective: An Institutional Case Study**. *Journal of Studying Teacher Education*. 3(1): 53-66.
- Fives, H., Hamman, D., Olivarez, O. (2007). "Dose burnout begins with student – teaching? Analyzing efficacy, burnout, and support during the student – teaching semester" **Teaching and Teacher Education: An International Journal of Research and Student**. 32: 916-934.
- Poulou, M. (2007). "Personal Teaching Efficacy and Its Sources: Student teachers' Perception" **Journal of Educational Psychology**. 27 (2): 191-218.
- Pressick-Kilborn, K. and Riele, K. (2008). Learning form Reciprocal Peer Observation: A collaborative self-study. **Studying Teacher Education**. 4(1): 61-75.
- Rathel J.M. et.al. (2008). "Effect of Supervisor Performance Feedback on Increasing Preservice Teachers' Positive Communication Behaviors with Students with Emotional and Behavioral Disorders" **Journal of Emotional and Behavioral Disorders**. 16(2): 67-77. (Online). www.arit.dusit.ac.th/Sprinker Link e-journal, 17 ธันวาคม 2551
- Rorrison, D. (2006). **Theory of the Practicum**. (Online). www.aare.edu.au/06pap/ror06031.pdf, 20 กรกฎาคม 2552.